

Драч (Майданік) Олександра Стратонівна
1923 р. н.

Була я тоді ще дитиною, але у десять років можна вже багато чого запам'ятати. А таке, як нам довелося пережити, запам'ятовується надовго, на все життя. Розкажу все по порядку.

Ще у 1929 році почалася розправа над беззахисним народом, переслідування добрих хазяїв (їх куркулями тоді називали), які ні в чому не були винні. Нашого батька Майданіка Стратона Артемовича розкуркулили, вигнали нас із хати, розібрали для колгоспу комору, забрали зерно, а двері до льоху забили цвяхами, щоб ми не брали їжі.

Тоді батько відірвав двері, і ми набрали картоплі, буряків, капусти. Розкуркулили тоді і повиганяли з хатів Сороку Стаха, нашого дядька – Майданіка Левка, Дзюбу, Шлечка (забула, як звали їх), Майструка Пилипа, Ніщука Михайла, Мусія Костюка (після цього його зять, Кобець Макар, здурів), Дорошука, Межівського. Це я ще усіх не назвала, бо позабувала вже. Деякі з них виїхали, а дехто остався в селі. Пам'ятаю, Майданіка Василя Зосимовича розкуркулили, його, жінку і троє дітей вислали в Сибір.

А малесенького їхнього хлопчика Тодося забрала і вигодувала його сестра Дарка. А ті пропали в Сибіру.

Тяжко усім було. Голова сільради Нагорний був дуже жорстокий і лютий чоловік. Його усі люди в селі боялися, бо зачиняв у льох за несплачені податки, наказував бити і сам бив батогом чи різками. Казали тоді: «Ходить Нагорний страшний та чорний». Родом він був, казали, з Голодьок чи Ситковець, а звали його, здається, Клим.

Позабирали в людей усе ще в 1932 році восени. Настала зима, а запасів ніяких нема. Вузлики з насінням повитрушували. Дуже хотілося їсти. Люди мерли, де попало: на дорогах, у полі, вдома. Хто був дужчий, підбирали мертвих, викопували на цвинтарі великий кагат і вкидали їх туди. Потрапляли туди і такі, що ще дихали. Вимирали сім'ями: і батьки, і діти. У нас сусіди померли: Заєць Меланка і Прокіп, померли і їхні діти: Палажка, Тетяна, Ніна, Микола. Осталися три дівчинки: Домка, Ганя і Настя – самі змогли вижити.

Пухли з голоду діти, просили їсти, заглядали в піч, під штандари – шукали чогось їстівного, а не було нічого. Були такі батьки, які, щоб вижити, їли своїх мертвих дітей, а діти – батьків. На дітей-сиріт ніхто не звертав ніякої уваги, ніхто їм не допомагав вижити, і вони так і пропадали. У Грабової Мотрі було п'ятеро дітей, вона ловила і варила черепах, сама їла і годувала тільки одного малого Дмитра, а іншим (вони були їй не рідні, а чоловікові) не давала нічого їсти, і вони одне за одним помирали: Тетяна, Василь, Іван, Олександра. Маленька Саша вже не могла ходити ніжками, а все казала: «Мамо, як виживу, наловлю багато черепах і вам дам поїсти». А вона їй, бідненькій, не дала. Помер і її чоловік, батько цих діток, Харлен.